

**R. Safarova, M. Inoyatova,
M. Shokirova, L. Shermamatova**

ALIFBE

**Umumiy o'rta ta'lim maktablarining
1-sinfi uchun darslik**

Qayta ishlangan 11-nashri

O'zbekiston Respublikasi
Xalq ta'limi vazirligi tasdiqlagan

УДК 372.41
ББК 81.2 О'zb-922
А49

Mas'ul muharrir:
professor **Siddiq Fuzailov**

SHARTLI BELGILAR:

– Tez ayting.

– Dars tugadi.

Ushbu darslik materiallari nashriyotga tegishli va uning nashriga doir barcha huquqlar himoya qilinadi. Darslikdagi matn va rasmlarni nashriyot roziligisiz to'liq yoki qisman ko'chirib nashr etish taqiqlanadi.

Davlat budjet mablag'lari hisobidan chop etildi. Bepul.

1-SENTABR – MUSTAQILLIK BAYRAMI

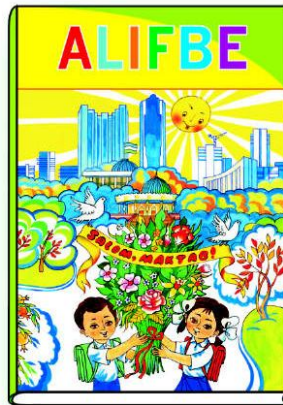

□ □ □ .

□ □ □ □ □

□ □ □ □ □

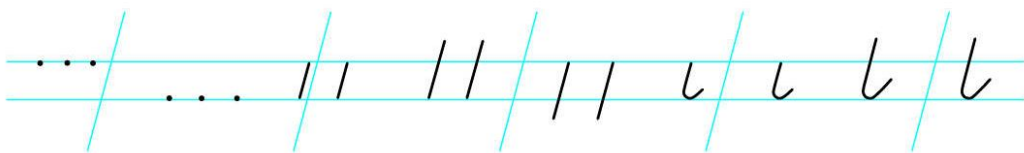
□ □ □ □ □ □

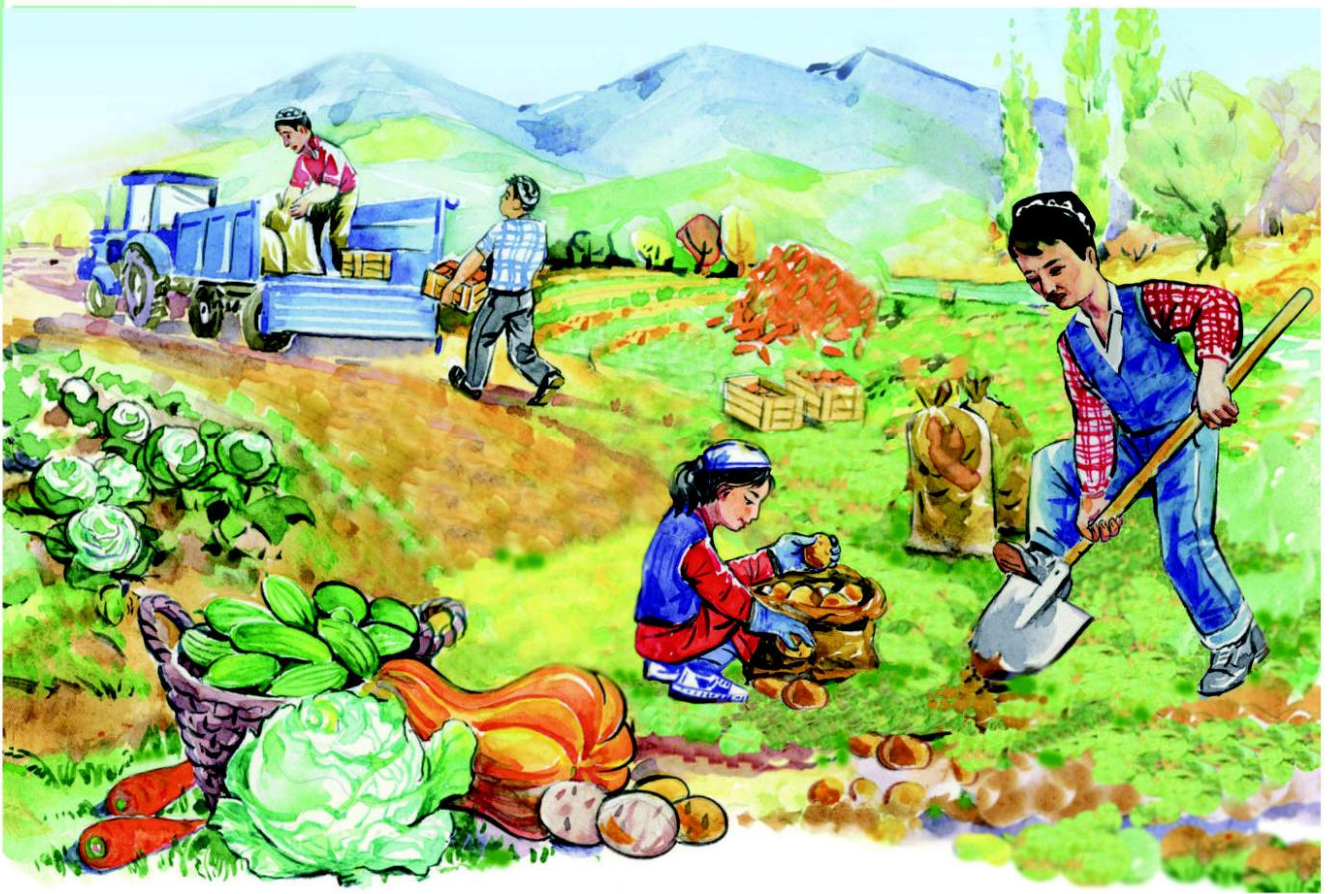

□ □ □ □ □

□ □ □ □ □

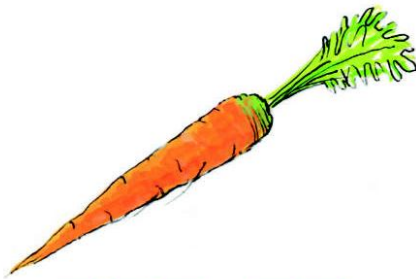

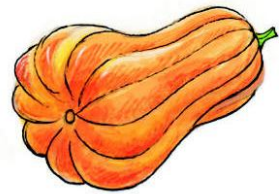
□ □ □ □ . □ □ □ □ □ □ □ □ .

□ □ - □ □ □

□ □ □ - □ □

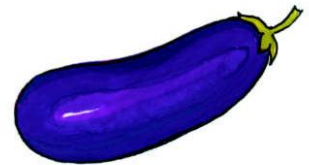
□ □ - □ □ □

□ □ □ - □ □ □

□ □ □ - □ □ □

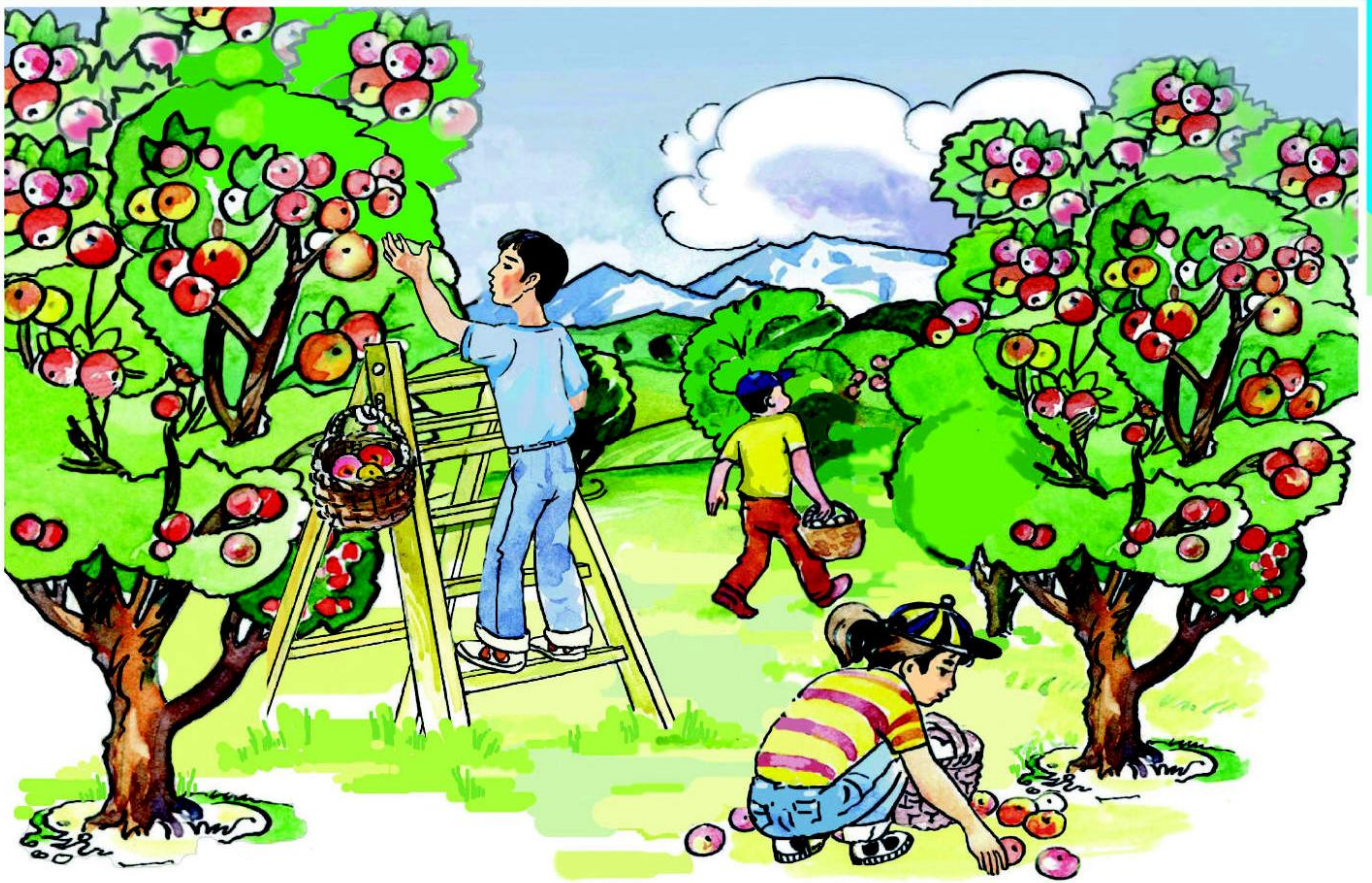

□ □ □ - □ □ - □ □ □

$\begin{array}{c} \text{f} \\ \text{f} \end{array}$
 $\begin{array}{c} \text{p} \\ \text{p} \end{array}$
 $\begin{array}{c} \text{f} \\ \text{f} \end{array}$
 $\begin{array}{c} \text{p} \\ \text{p} \end{array}$
 $\begin{array}{c} \text{b} \\ \text{b} \end{array}$

□ □ □ . □ □ □ . □ □ □ □ □ □ .

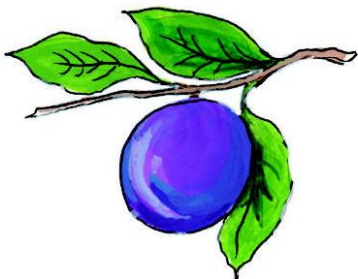
□ □ □

□ - □ □ □

□ □ - □ □

□ □ - □ □ - □ □

□ □ □ - □ □ - □ □

7 7 7 7 / 2 2 / 2 2 / □ □ □ □

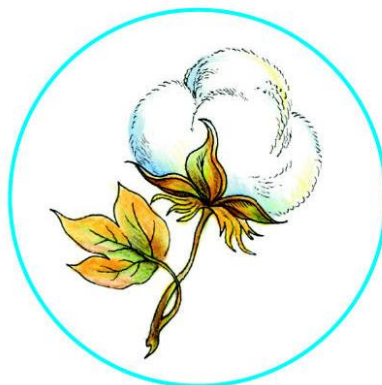

□ □ □ .

□ □

□ □ □ - □ □

□ □ □

□ □ - □ □ □

□ □ □ - □ □ - □ □

o / o c / c J / J C / C J / C

Oo

Oo

□ □

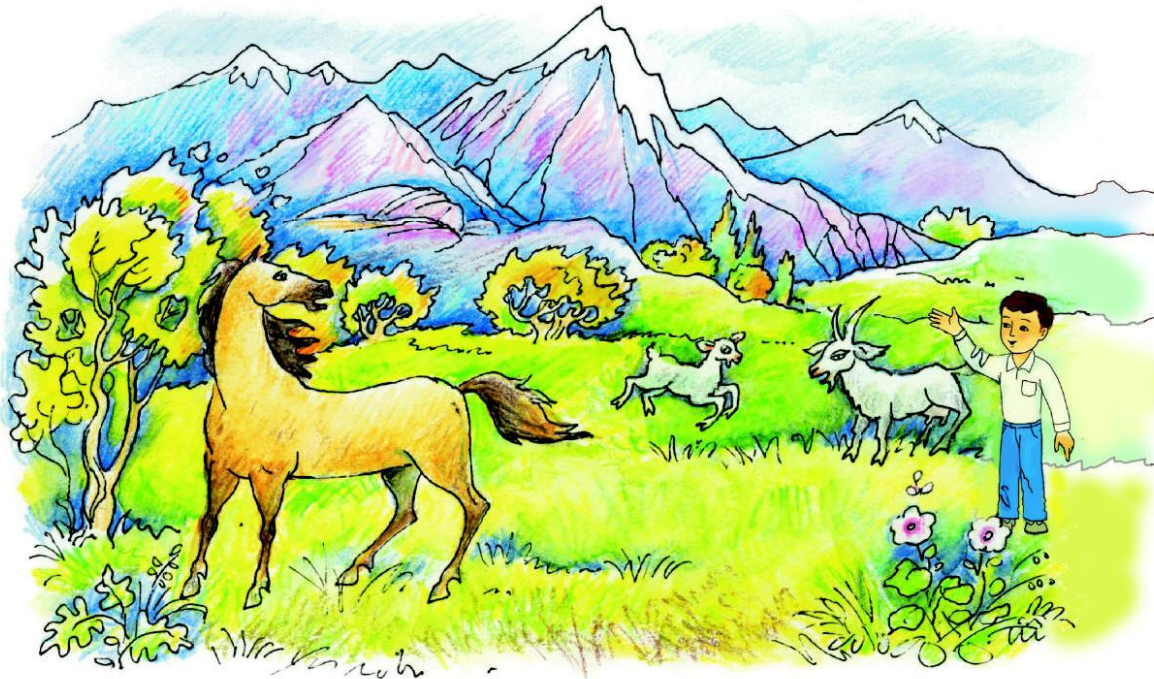
□ □

□ - □ □ □

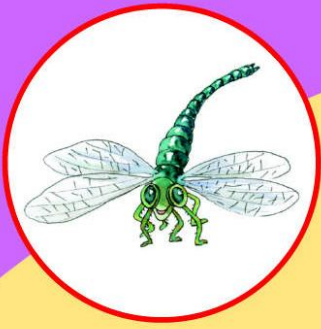
□ □ - □ □

□ □ - □ □

o / o o / o O / O Q / Q Oo

Nn

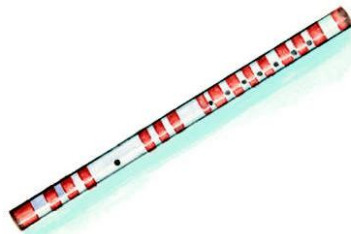
Nn

no
on

non

□ □ □ .

□ □ □

□ □ □

□ □ - □ □ - □ □

1 2 n n N N Non

Aa

Aa

na
an

ana
ona
non

□ - □□

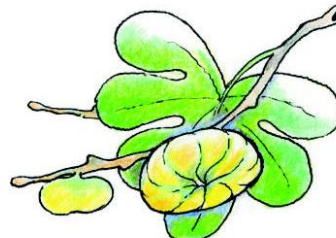
□□ - □□

□ - □□□

□ - □□□

□□ - □□□

Ana

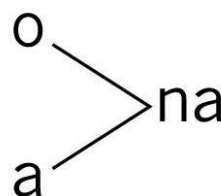

.

Ona, ana

.

o / a a A a A Ana

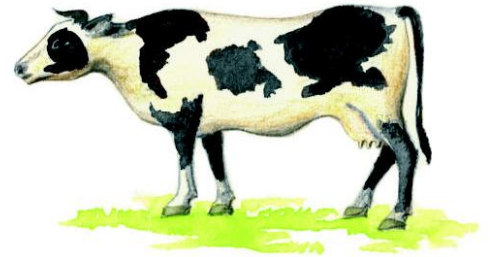
li

li

na
ni
no

in
ni-na

2

□□ - □□

□ - □□□

□□ - □□□

Ona, ana nina.

Ana .

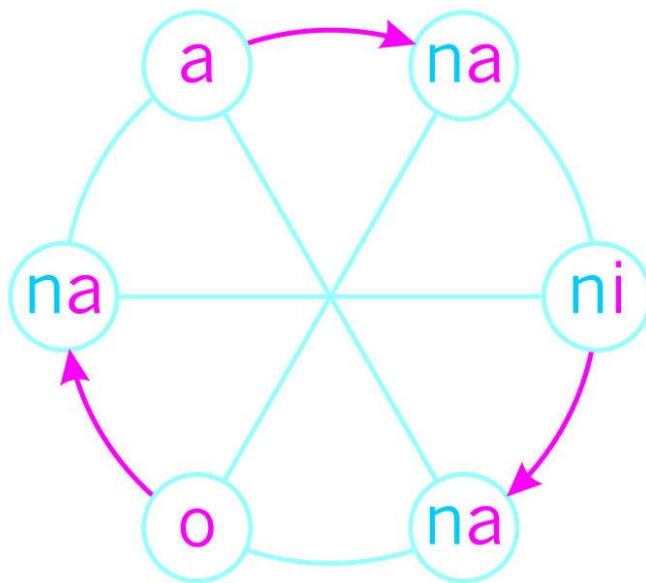

l / l . / . i / i in / nina

Ana in.

Ana .

l / l a / a d / d ln ana.

Mm

Mm

ma
mi
mo

ma
ma-na

nom
ni-ma

O-mi-na
Na-i-ma

□□□ - □□□

□□ - □□ - □□

Mana .

Naim, min.

Nomi nima?

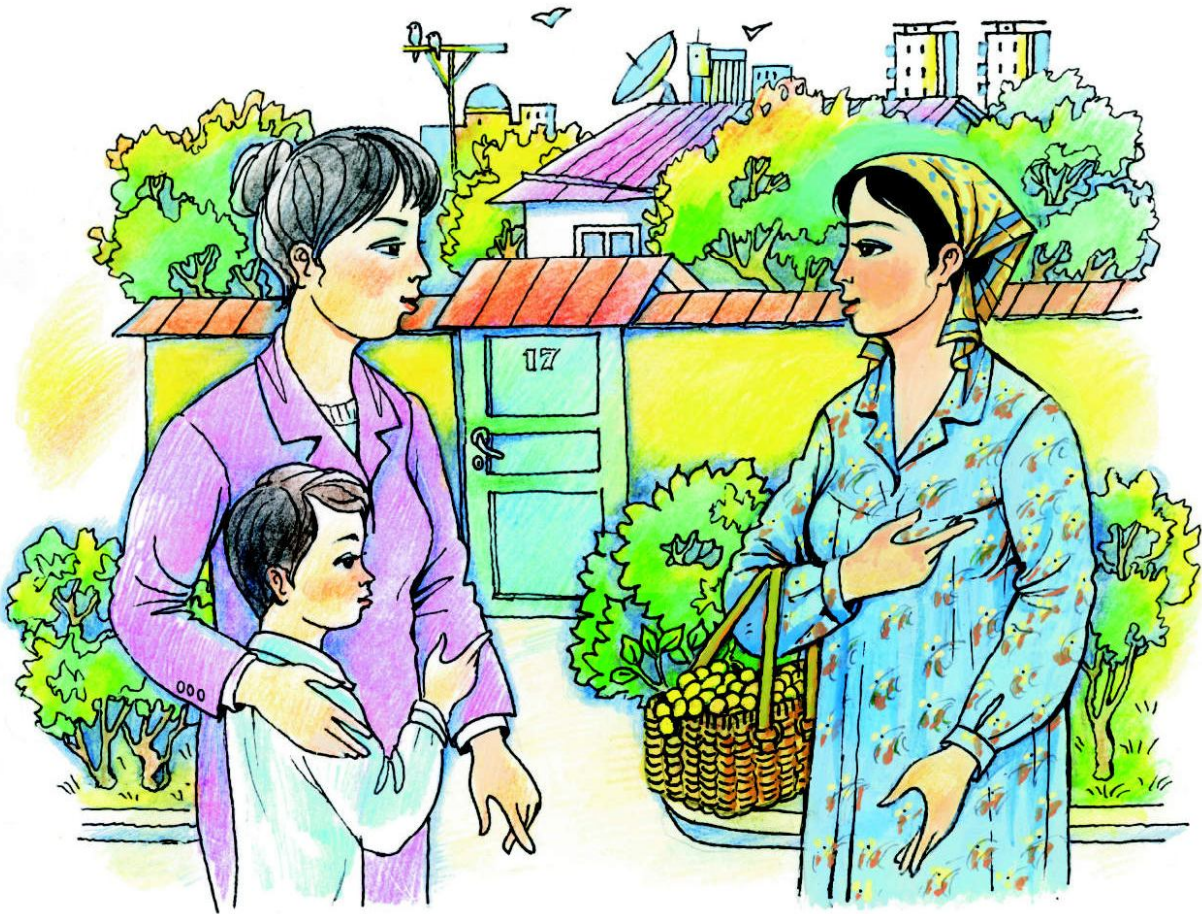
□□□ - □□

1 / 1 2 / m m mih, nom

o-na
o-nam

O-mon
Man-non

Omon, ana Naima .

Ona, Naima .

Nomi nima?

- -

N / l l / M M Mannon

Tt

Tt

ta
ti
to

tom
to-mon

ot
o-ta

it
mit-ti

□ □ - □ □

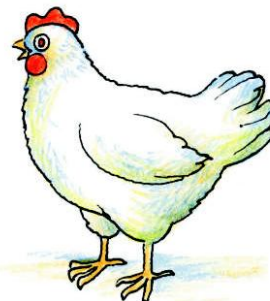

□ □ □ - □ □

Mana ot.

Ana .

.

□ □ - □ □ □

~ / ~ l l t t / tom, mitti

ma-to
man-ti

ta-na
tan-ta-na

– Ona, ana mitti . mit
– Omina, ni . man

J J T T Tom ana.

LI

Ll

la
li
lo
al
il
ol

lo-la
o-la
a-la

ol-ti
ol-ma
ol-tin

ilm
ti
to

mol
i-lon
to-la

□□ - □□□

□□□ - □□□

□□□ - □□□

Mana .

Ana oltin.

o
to } la
lo }

l / l / lola, / alla, / olti

o-i-la
mil-lat

O-mil
O-lim

Lo-la
No-i-la

OILA

Mana ota.
Ota .

Mana ona.
Ona .

Mana Lola.
Lola .

ol
tol

ma

la
na

L L Lola, olmani ol.

Bb

Bb

ba
bi
bo
ab
ib
ob

bil
bi-lim

bi-no
bo-bo

bo-la
bol-ta

lab
ta-bib

□□ - □□

□□ - □□□

□□ - □□□

- Balli, bolam.

b / b / bola, bobo, bilim

ta-lab || To-lib || Na-bi
ta-bi-at || I-no-bat || Bi-lol

– Tolib, ana Bilol. Bilol – bilimli bola.

– bilim . Tolib, bilim ol.

Bilimli bola Bilolmi?
Bilol bilimli bolami?

bo $\begin{cases} \text{la} \\ \text{bo} \end{cases}$

1 3 B B Bilol-bilimli bola.

Kk

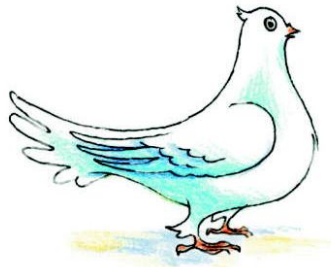
Кк

ka
ki
ko
ak
ik
ok

kon
kat-ta
ka-lit

ki-tob
mak-tab
ka-mon

Ak-mal
Ma-li-ka
Mam-la-kat

□□ - □□□

□□□ - □□□

□□ - □□ - □□□

- Malika, mana kitob.
- Akmal, kitob kimniki?
- Kitob akamniki.

l / z k / k katta, kitob

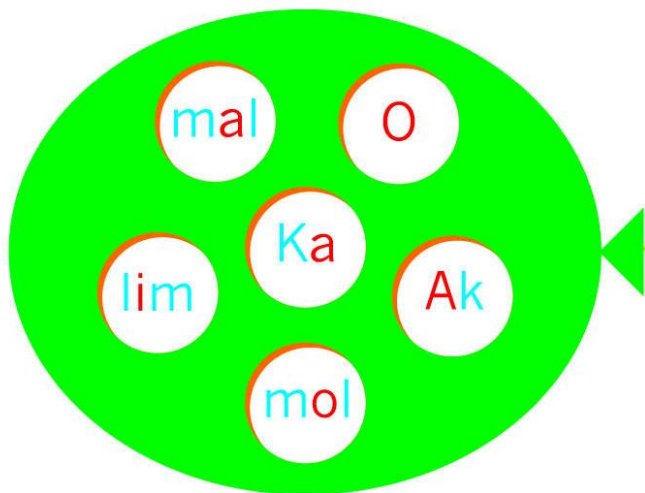
a-ka || ik-ki || ti-lak || Ko-mil
 nok || kak-lik || bi-lak || Ka-mol

– Komil, ana kaklik.

Kaklik .

ti
 bi } lak

K k k Komil, kitobni ol.

Rr

Rr

ra
ri
ro
ar
ir
or

rom
bir
bor

a-ri
ar-ra
mar-ra

o-rol
ka-ram
mar-mar

Bo-tir
Bar-no
Lo-bar

□ □ □ - □ □

- Barno, ana marra.
- Barno, Lobar bilan bor.

□ - □ □ □

ar
mar → ra
bar

o
ta
rol
lim

~ / r r r rom, ar-ra, orol

a-nor
to-mir
mi-no-ra

Ak-rom
Ik-rom
Ab-ror

Ka-rim
A-no-ra
Ka-ro-mat

Ona borki,
Bola bor.
Ona borki,
Alla bor.
Ona borki,
Olam bor.

Ona bilan bola – bilan lola.

R O B I □ □

□ □ □ N O R A

Lo
□ □ □ } bar

R R Rom-katta.

O' o'

Õ õ

ko'
ro'
to'
o'k
o'r
o't

o'n
o'-rim
o'-tin

o'r-nak
o'-rik
o'r-mon

ko'k
ko'l
to'n

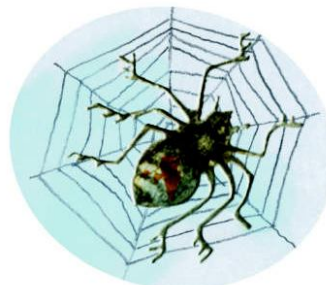
to'r
bo'-ri
to'-ti

O'RMON

□ □ - □ □

□ □ - □ □ □ - □ □ □

Mana ko'm-ko'k o'rmon. O'rmon-katta. O'rmon – □ □ □ □, □ □ □ □, bo'rilar makoni.

o / õ / õ / õrik, bõri, õrmon

to'rt || ko'-rik || ko'-mir || O'k-tam
 o'l-ka || ko'-mak || ko'-kat || To'-lan
 o'r-ta || ro'-mol || ko'k-lam || O't-kir

TO'RTKO'L

– O'tkir, mana To'rtko'l .

To'rtko'l katta, ko'rkam .

To'rtko'lni borib ko'r.

ko'l } mak } o' } rim
 ko' } } } rin
 } } } tin

o o Otkir, Oktam

Dd

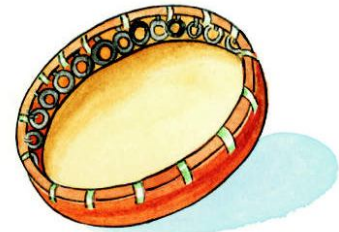
Dd

da
di
do
do'
ad
id
od
o'd

don || do-ri || do-i-ra || O-dil
do'l || da-la || do'm-bi-ra || A-do-lat

□ □ - □ □ □

□ □ - □ - □ □

DALADA

Mana dala. Dalada don mo'l.

Madina dalada Odil amakini ko'rdi.

Odil amaki .

o/o l l/d d/ don, dala

do'-kon
da-dil
o-dob

a-dir
da-nak
do'-la-na

Do-no
Da-min
Dil-do-ra

ODOBLI BO'L

Bola odobi bilan ko'rkam. Odob – kamolot kaliti. Tartibli, odobli bo'l. Maktabda bilim ol.

d o ' m b i
□ □ □ ra

da nak
dil

o b o d
1 4 3 2

D D Dilbar dalada.

Uu

Uu

bu
du
ku
mu
nu
ru
tu
uk
un
ur

un

u-ka

uk-ki

kun

tun

kul

tu-ki

tur-na

tu-tun

Mu-ni-ra

Mu-bo-rak

Dil-mu-rod

□ - □□

□□ - □□

BU ODOBDANMI?

Nurmat Mutalni turtib o'tdi.

Buni muallima ko'rdi.

Muallima .

Nurmat bu odatidan o'kindi.

u u uka, turna, tutun

du-tor
ru-bob
kur-tak

U-mid
U-mar
Bo-bur

Ab-dul-la
Nu-ril-la
Mu-at-tar

BO'RI BILAN TURNA

Bo'ri turnadan ko'mak .
Turna ni tortib oldi. U bo'rini
darddan .

U < mid
mar

Mu < nira
attar

U / U Umar, Umida

Yy

y y

ya
yi
yo
yu
yo'
ay
iy
oy
uy
o'y

yuk
yo'l
yurt

may-mun
may-da
may-don

yo'-lak
yu-rak
o'-yin

Lay-lo
Oy-din
Di-yor

□□□ - □□□

- Laylo, Diyorani o'ynat.
- Mayli. Diyora bilan maydonda o'y-nay-man.

□□ - □□□

may $\left\{ \begin{array}{l} \text{n a} \\ \square \square \square \end{array} \right.$

l / f y / y yōl, yuk, yurt

toy
to'y
o'y-na

bay-ram
tar-bi-ya
ki-yim

ki-yik
tu-ya
dar-yo

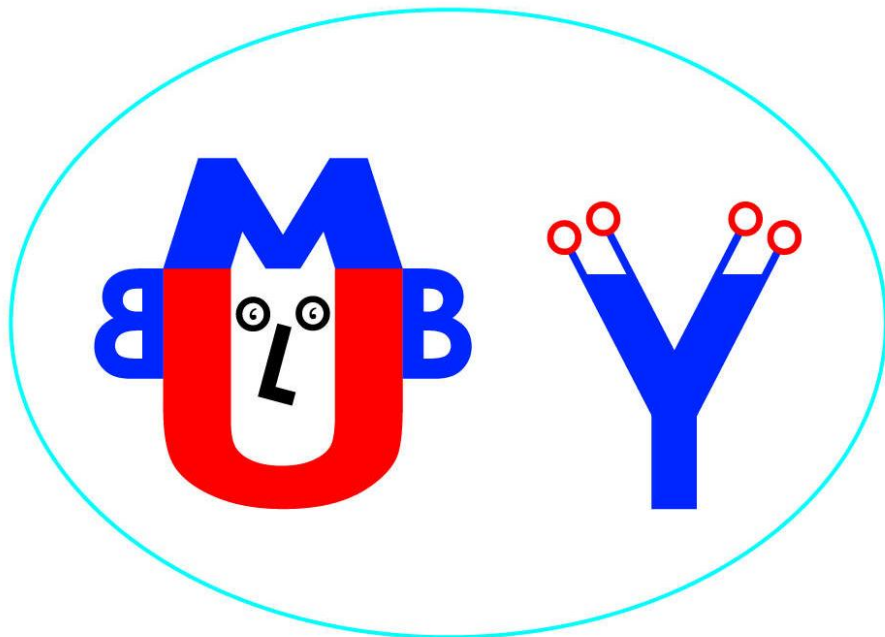
Ya-min
Yay-ra
Yor-mat

YAYRA BILAN MAYNA

Mayna kuylar,
Yayra o'ynar.
Yayra, yayrab
O'yna, kul.
Kunda bayram,
Tantana,
Ona yurtim,
Omon bo'li!

o'y $\left\{ \begin{array}{l} \text{na} \\ \text{la} \end{array} \right.$

2 / J y / y Yamin, Yayra

E e

E e

be
ke
me
re
te
ye
ek
el
em
er
et

el
ek
e-lak

e-tak
e-kin
e-tik

Oy-bek
O-ta-bek
Bek-mu-rod

ERTAK

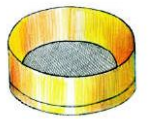
Karim ertak aytdi: – Bir tulki bor ekan. Tulki bir kuni...

□ □ - □ □

Lak-lak elak,
Elakka un kerak.

e e el, elak, etak, ekin

te-ri ke-lin be-da El-bek
te-rak te-mir be-kat El-yor
te-rim ket-mon be-da-na Er-kin

TEMUR BOBOM

Temur bobom –
Tillo bobom.
Donolardan
Dono bobom.
Der edilar:
Ona elim
Murodidir
Erk-u ilm.

**Bobolar aytadilar:
Bilim – boylik kaliti.**

...mak | ye
...rak | yu
...lim | ye

e / c E / E Elbek, Erkin

Gg

Gg

ga
ge
gi
go
ga
ge
gi
go
ga
ge
gi
go

gul
gul-don
la-gan

gi-lam
il-gak
bur-gut

Ur-gut
Na-man-gan
Ni-go-ra

□□ - □□□

□□ - □□□□

□□□ - □□

BU NIMA?

Bu – gul.

Bu – guldon.

Guldonda gullar bor.

o / f g g gilam, guldon

tu-gun || bel-gi || to'-ga-rak || Gul-no-ra
mer-gan || kul-gi || du-go-na || Yod-gor

BU KIM?

Bu – Guli.

U – dugonam.

Bu – Yodgor.

U – ukam.

Guli turli gullar ekdi. Yodgor gullar nomini aytdi: – Bu – atirgul, mana bu – .

o / t / 9 / 9 Guli, Gulnora

N g n g

Ng ng

tong
rang
teng

keng
yeng
ta-rang

ting-la
ta-nga
bod-ring

TONGDA

Tong otdi. Bulutlar ortidan
mo'raladi. Bolalar yayradilar.

– Keling, bobo! Doimo
yonimda bo'ling, – dedi Elbek.

n/ g ng ng/ tong, rang

BEKATDA

Erkin bekatda o'tirar edi. U Karim otani ko'rib, o'rnidan turdi.

– Keling, Karim ota, o'tiring, – dedi u.

– Omon bo'l, bolam, – dedi Karim ota.

Oltin olma, duo ol.

Ng Ng Ng / Tong otdi.

Ss

ſ ſ

sa
se
si
so
su
so'
as
es
is
os
us

sel || sa-lom || a-sal || mis
son || so-at || a-sil || at-las

□□ - □□

□□ - □□□

ONA YURT

Salim bo-bo-si-dan so'radi:
– Bobo, nega kattalar ona diyoringni asra, deydilar?
– Ona yurtni asrasak, omonlik, to'kinlik bo'ladi, – dedi bobosi.

Elda bori – senda bori.

ſ ſ sel, soat, asal, atlas

mi-sol || Sar-dor || Gu-lis-ton
ma-sal || Sa-i-da || Sir-dar-yo

SIRKDA

Mastura bilan Saida – dugona.
Dugonalar sirkka bordilar. Sirk
binosi katta ekan.

Ular sirkda arslon, yo‘lbars,
maymunni ko‘rdilar.

Su-ya-ma-sang turolmas,
Sen min-ma-sang yurolmas.

S/S Saodat salom berdi.

Hh

Hh

ha
he
hi
ho
hu
ho'
ah
eh
oh
uh

hu-mo
has-sa
tim-soh
hu-nar
ha-lol

hi-ko-ya
han-da-lak
mo-hir
mehr
meh-ri-bon

Ha-san
Hik-mat
To-hir
Mah-mud
Mo-hi-ra

□□□ - □□ - □□□□

□□□ - □□□□

Hunar, hunardan unar.
Harakat, harakatda barakat.
Har kim ekkanini o'rar.

h / r h / h humo, mehnat

HIMMATLI BO‘L

Hasan Hikmat bobodan so‘radi:

– Bobo, himmatli bola kim?

– Himmatli bola hammaga yordam beradi. Sen ham himmatli bo‘l, – dedi Hikmat bobo.

Elga hurmat – oliy himmat.

7/8 7/8 Hilola, Hikmat

Sh sh

Sh sh

sha
she
shi
sho
shu
ash
ish
esh
ush

shoh
sher

osh
bosh

ku-rash
ku-mush

Tosh-kent
Dil-shod

□ □ □

□ □ □ - □ □ □

□ □ - □ □ □

MITTI MOSH

Mu-shuk-ki-nam mitti Mosh,
Shirin sut mushukka osh.
Olma bersam kelmaydi,
Non ye-yish-ni bilmaydi.

	ra	osh	
shi	<	>	na
	sha	yash	

3/h sh/sh sher, shakar

sha-kar || te-sha || Shuh-rat
sha-har || shi-sha || Sho-i-ra

DO'STLAR

Shuhrat bilan Dilshod do'st.
Ular doim birga o'ynaydilar.
Darsni birga tayyorlaydilar.

Bir kuni Shuhrat kasal bo'ldi.
Dilshod uni ko'rgani bordi. Shuh-
rat do'stidan minnatdor bo'ldi.

Do'st bilan uying obod.

“Sh”dan boshlanar oti,
Asal kabi sharbati.
Bilsang nomin ayt, Ali!
– Ha, bilaman – .

- -

Sh Sh Sh Shoira, Shuhrat

Pp

Pp

pa
pe
pi
po
pu
po'
ap
ep
op
o'p

pul || ka-pa-lak || poy-ga || par-ta
pil-la || pi-yo-la || pos-bon || par-da

□□□ - □□ □□ - □□ - □□ □□ - □□□

KAPALAK BILAN ASALARI

Asalari asal to'plab kelayotgan edi. Yo'lda kapalakni ko'rdi. Kapalak asalarini turtib:

– Nari tur, kiyimim kir bo'ladi! – dedi.

Asalari kapalakka yo'l berdi. Kapalak o'tib ketdi. Asalari yana ko'p asal to'pladi.

Oldin o'yla, keyin so'yla.

p / o p / p pilla, posbon

ko'p || pa-tir || i-pak || Po'-lat
ko'p-rik || kap-tar || pa-lak || Man-nop

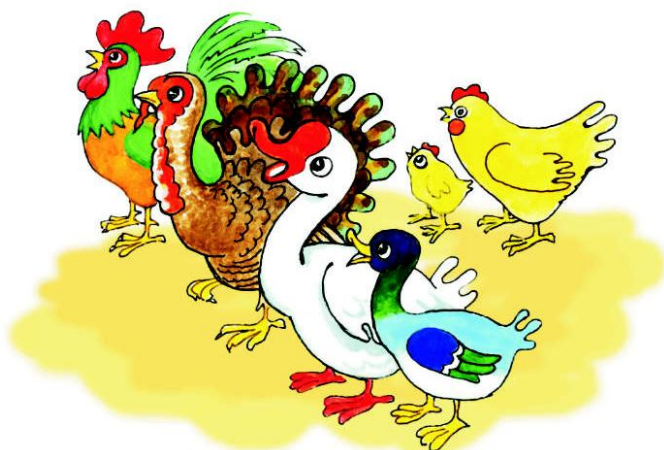
BILASANMI?

Muallima dedi:

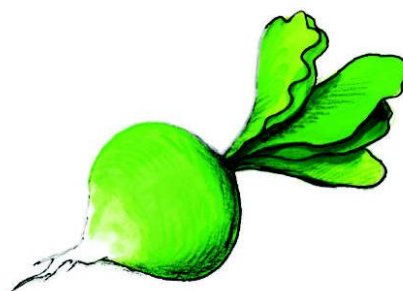
– O'rdak, kurka, ,
 – parranda.

U Po'latdan so'radi:

– Yo'lbars, tulki, bo'ri – nima?
Po'lat nima deydi?

Yashil to'nli bolalar
Makonidir dalalar.
Karsillaydi tishlasa,
Bo'lar osh bilan yesa.

J P P P Pōlat, Parpi

Q q

Q q

qa
qe
qi
qo
qu
oq
uq
o'q

qish

qal-poq

qu-yosh

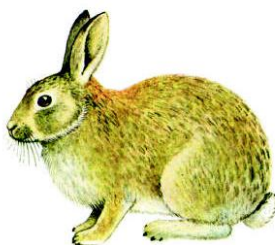
O-qi-la

qush

qo'l-qop

qur-ba-qa

A-qi-da

□□□ - □□

□□ - □□□

□□□ - □□ - □□

KITOB

Kitob – bilimning boshi,
Aql-u idrok quyoshi.
Kitobda nurli iqbol,
O'qib topaman kamol.

**Qat-qat qatlama,
Aqling bo'lsa tashlama.**

o / f q / q qish, qo'lqop

qo'l
qurt
qor

qa-lam
qay-noq
qa-tiq

qay-moq
qar-moq
qo-shiq

Qo-bil
Qo-dir
Qo-sim

QODIRNING HISSASI

Qodirning onasi ipak qurti boqadi. Qodir tut bargini kesib keladi. Ipak qurti bargni yeydi. So'ng qurt pilla o'raydi. Pilladan ipak olinadi. Ipakdan mato to'qiladi.

Boshi taroq, dumi o'roq.

Men yuraman, u qoladi.

Q / Q / Q Qobil, Qodir

Ch ch

Ch ch

cha
chi
che
cho
chu
cho'
ech
ich
och
uch
o'ch

choy
chol
cha-na

cho'-mich
cha-qa-loq
chu-mo-li

To'y-chi
Yo'l-chi
Bar-chin

□□□ - □□□

□□ - □□ - □□

□□ - □□□□ - □□

CHUMCHUQ

Chumchuq – kichkina qushcha.
Erta-yu kech chirq-chirq qilib
sayraydi. U dam olmaydi. Yemish
qidirib tinmaydi.

Mehnat qilib topganing –
qand-u asal totganing.

c/h ch/ch choy, chana

che-lak
chaq-moq
chi-roq

chin-ni
cha-noq
chi-git

Cha-ros
Chir-chiq
Chim-yon

CHAROS – CHAQQON

Charos erta turdi. No-nush-
ta-dan so'ng uyni supurdi.
Kitoblarni tartib bilan terdi.
Onasi Charosni erkaladi:
– Charosim – chaqqonim.

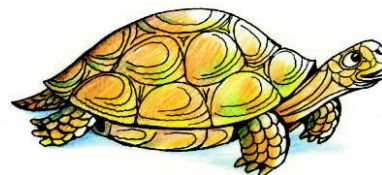
Bir parcha patir –
Olamga tatir.

Ichi bo'yoq,
Sirti tayoq.

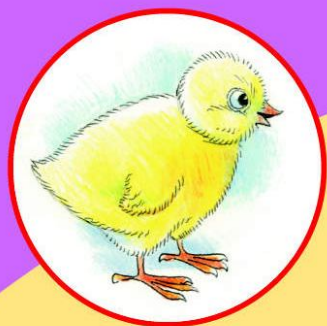

Osti tosh, usti tosh,
O'rtasida chandir bosh.

C h Ch Ch Charos, Chimyon

Jj

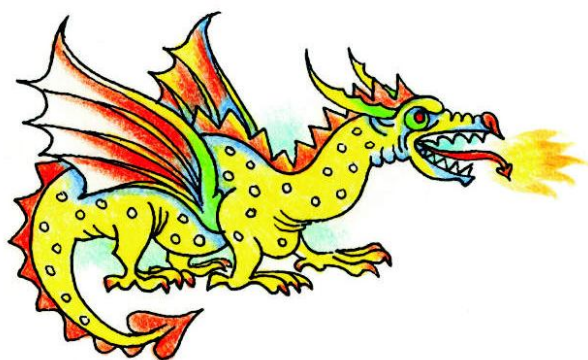
Jj

ja
je
ji
jo
ju
jo'
aj
ij
uj

joy || jaj-ji || jay-ra || O-lim-jon
jo'-ja || ja-la || ja-so-rat || An-di-jon

□□□ - □□□□

□□ - □□□□

JO'JALARIM

Chiyo-chiyo,
Jo'ja qochdi.
Singlim Dono
Tariq sochdi.
Biri sariq,
Birisi oq.
Barcha jo'ja
Dum-dumaloq.

j/j j/j joy, jajji, jayron

jiy-da || aj-dar || Ja-sur
maj-lis || o'-jar || Ja-mol

JASURNING AHDI

Jasur tirishqoq bola. U juda ko'p o'qiydi. Shuning uchun jum-boq-lar-ni qiynalmay yechadi. Jasur katta bo'lib, ko'kka uchmoqchi. U osmon sirlarini ochmoqchi.

Olim bo'lsang,
Olam seniki.

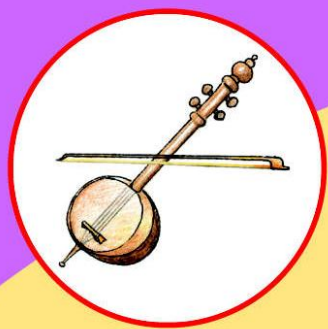
P a r
□ □ □ } kent

N u r
□ □ □ } obod

7/7 Jamol, Jasur - dōst.

G'g'

g̃ g̃

g' a
g' e
g' i
g' o
g' u
g' o
g' a
g' i
g'

g'or
g'al-la
g'a-la-ba

tog'
bog'
bog'-bon

G'a-ni
G'ay-rat
Mar-g'i-lon

□□□

□□□ - □□

□□□ - □□□

DANGASA BILAN G'AYRATLI

Dangasa bola: – Bugun o'y-nayman, ertaga o'qirman, – deydi.

G'ayratli bola: – Bugun o'qiy-man, ertaga o'ynarman, – deydi.

Bugungi ishni ertaga qo'yma.

o / ~ / g̃ / g̃ / g̃ o r , / g̃ a l l a

QISH

Qish keldi. Oppoq qor yog'di.
Hamma yoq qor bilan qoplandi.
Bolalar o'ynagani tepalikka
yig'ildilar.

G'ulom bilan G'ani chanada
uchishdi. Marg'uba chang'ida
uchdi. Guli bilan G'iyos qorbobo
yasashdi.

Qor yog'di – don yog'di.

G'ani g'ildirakni g'ildiratdi.

õ / f ã ã ã Fayrat, Gulom

Zz

Zz

za
ze
zi
zo
zu
zo'
az
ez
iz
oz
uz
o'z

zar

zi-na

□□□ - □□

ziy-rak

zag'-cha

□□□ - □□□

o'z-bek

go'-zal

□ - □□□

Zuh-ra

A-ziz

G'OZ BILAN ZAG'IZG'ON

Bir G'oz Za-g'iz-g'on-ga maqtanib dedi:

– Men qanday ajoyib qushman!
Yerda yuraman, ko'kda uchaman,
ko'lda suzaman!

– Maqtanma, G'oz, hunaring oz.
Otdek yugura olmaysan, lochindek
ucha olmaysan, baliqdek suza
olmaysan, – dedi Zag'izg'on.

~ / z z / z zag'cha, uzum

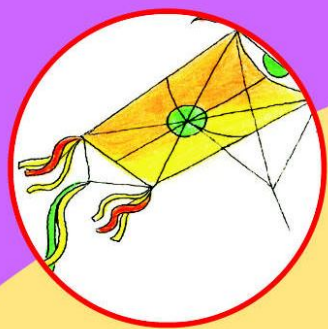

ISTIROHAT BOG'I

Mana istirohat bog'i. Zilola bilan Aziz istirohat bog'iga bordilar. Ular bog'da yayrab o'ynadilar. U yerda arg'imchoq uchib, dam oldilar.

~ L L L Lokir chanada uchdi.

Vv

Vv

va
ve
vi
vo
vu
vo'
av
ov

va-tan
vo-diy
to-vus
to-vuq

Na-vo-iy
Gav-har
Vo-hid
Mav-ju-da

□ □ - □ □ □

VATANIM

Vatan, mening onamsan,
Issiq quchog'ing.
Olamda yagonamsan,
Aziz tuprog'ing.
Kelajaging buyukdir,
Yashna doimo.
Vatanim, seni bugun
Tanidi dunyo.

**Bulbul chamanni sevar,
Odam – vatanni.**

v/v vaqt, vatan, varrak

AKA-SINGIL SUHBATI

Viloyat akasi Valiga savol berdi:
– Aka, Vatan nima? Vatanni nima uchun ona yurt deymiz?

Vali javob qaytardi:

– Vatan – bu biz yashab turgan ona yurt. Vatan onamiz kabi mehribon. Biz uning bag'rida voyaga yetamiz.

V/V Vosit varrak uchirdi.

Xx

x x

xa
xe
xi
xo
xu
xo'
ax
ix
ox
ux

xat

xa-bar

xo'-roz

pax-ta

tax-ta

gul-xan

Xo-razm

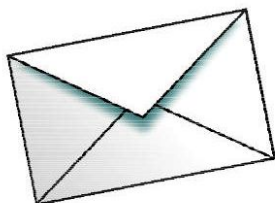
Jiz-zax

Bu-xo-ro

Xo-liq

Xur-shi-da

Xay-rul-la

□□□

□□□ - □□

□□□ - □□□□

YAXSHI BOLA

Yaxshi bola o'qishni va mehnatni sevadi. Ozoda va orasta yuradi. Salom va odobni kanda qilmaydi. Vaqtini qadrlaydi. Hammaga yaxshilikni xohlaydi. Yaxshilar suhbatiga intiladi. Yomonlar suhbatidan qochadi.

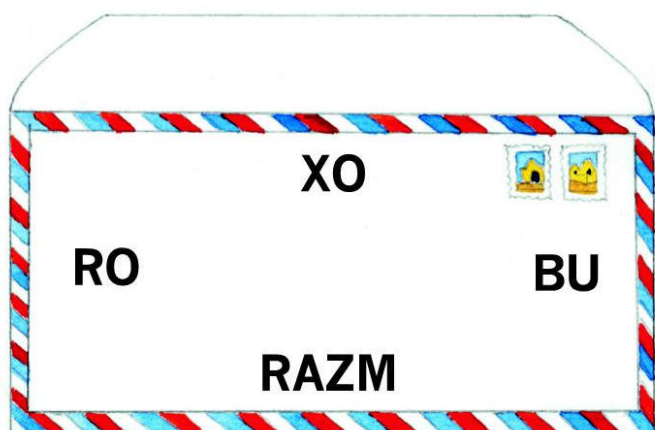
Bola odobi bilan aziz.

x x xat, xum, paxta

XAT YOZDIK BIZ AKAMGA

Buvim aytib turdilar,
Men xat yozdim akamga:
– Avval buvijonimdan
Salom deb yoz bo‘tamga.
Chiroyli yoz, xushxat yoz,
Qiynalmasdan o‘qisin.
Egallasin, albatta,
Harbiy ilm cho‘qqisin.

X □ □ □ □ M

Bola xatni qayerga jo‘natdi?

X X X Xoliq, Xurshida

Ff

Ff

fa
fi
fe
fo
fu
fo'
af
if
of

fil || of-tob || shaf-to-li || Af-zal
fasl || daf-tar || shi-fo-kor || Za-far
far-zand || pu-fak || mu-ko-fot || G'o-fir

FIL

Fil deganlari
Shumi?
O'xshash
Xartumi,
Dumi.
Quloqlari
Shalpaygan,
Peshonasi
Yalpaygan.

f f fil, fasl, farzand

Fur-qat
Far-hod
Fo-zil

Fe-ru-za
Fa-zi-lat
Ni-lu-far

Fo-rish
Far-g'o-na
Za-raf-shon

FUTBOL

Fozil, Zafar, Afzal maktabda to'p o'ynaydilar. Fozil to'p tepishni sevadi. U darvozaga uzoq masofadan to'p kirita oladi. Kelajakda ular futbolchi bo'lmoqchilar.

Sog' tanda – sog'lom aql.

F - FF Farhod, Feruza

⚡ (tutuq belgisi)

a'-lo
ma'-no
sa'-va

va'-da
jur'-at
sur'-at

e'-lon
ta'-lim
mash'-al

A'-zam
Ra'-no
Tal'-at

DONO QIZ

E'zozani o'rtoqlari
A'lochi deb maqtaydilar.
Har so'zida olam ma'no,
Dono qiz deb ataydilar.
Ishlarni u jur'at ila,
Toqat bilan ado qilar.
Kattalarga hurmat saqlar,
Kichiklarni izzat qilar.

Sen o'zingni maqtama,
Seni birov maqtasin.

'' Ra'no, Sur'at - sinfdosh.

SINFDOSHLAR

Ma'ruf va Ra'no – sinfdosh.
Ma'ruf musiqaga qiziqadi.
U to'garakda o'zbek kuylarini
o'rganadi. Ra'no qo'shiqni sevadi.
U Vatan haqida kuylaydi.

ALIFBO

Aa

(a)

Aa

Bb

(be)

Bb

Dd

(de)

Dd

Ee

(e)

Ee

Ff

(ef)

Ff

Gg

(ge)

Gg

Hh

(he)

Hh

Ii

(i)

Ii

Jj

(je)

Jj

Kk

(ka)

Kk

Ll

(el)

Ll

Mm

(em)

Mm

Nn

(en)

Nn

Oo

(o)

Oo

Pp

(pe)

Pp

Qq

(qa)

Qq

Rr

(re)

Rr

Ss

(es)

Ss

Tt

(te)

Tt

Uu

(u)

Uu

Vv

(ve)

Vv

Xx

(xa)

Xx

Yy

(ye)

Yy

Zz

(ze)

Zz

O'o'

(o')

O'o'

G'g'

(g'a)

G'g'

Sh sh

(she)

Sh sh

Ch ch

(che)

Ch ch

Ng ng

(nge)

Ng ng

/'

(tutuq belgisi)

ALIFBONI O‘RGANDIM

Mana endi alifbodan
Chiqib qoldi savodim.
Bag‘ishlayman senga, Vatan,
Bor bilimim, sabotim.

Diyorim – hur O‘zbekiston
Gullar yurti bo‘lajak.
Kutar meni baxtli davron –
Go‘zal, porloq kelajak.

Usmon Qo‘chqor

ALIFBE BAYRAMI

Yaqinda Alifbe bayrami bo‘ladi.
Bayramda Alisher she‘r aytadi. Dilbar,
Dono, Farida raqsga tushadilar.
Barchamiz o‘ynaymiz va quvnaymiz.
Chunki hammamiz ravon o‘qishni,
chiroyli yozishni o‘rganib oldik.

Siz Alifbe bayramiga qanday
tayyorgarlik ko‘ryapsiz?

ARCHA

Archa-archa, jon archa,
Yaproqlaring ninacha.
Atrofingda yig'ilib
Qo'shiq aytadi barcha.
Salom senga, ko'k archa,
Qishin-yozin yashnaysan.
Yaproqlaring ninacha,
Yasangansan, go'zalsan.
Atrofingda aylanib,
Qo'shiq aytib quvnaymiz.
Har birimiz qo'l berib,
Yangi yilni qutlaymiz.

Zafar Diyor

1. Archa bayramiga qanday tayyorgarlik ko'rdingiz?
2. Yangi yilni qayerda, kim bilan kutib olasiz?

Rasmga qarab Archa bayrami haqida soʻzlab bering.

MUSTAQIL O‘QISH UCHUN

DO‘STLIK

Do‘stlik – po‘lat,
Do‘stlik – olov.
Do‘stlik bilan
Yanchilar yov.

Do‘stlik – quyosh,
Do‘stlik – bu nur.
Do‘sti ko‘plar
Qilar huzur.

Yo‘ldosh Sulstonov

**Qush qanoti bilan,
Odam do‘sti bilan.
Do‘stsiz boshim –
Tuzsiz oshim.**

TO‘G‘RI YO‘L

Bir podshoh uch o‘g‘liga boyligini bo‘lib beribdi. Katta o‘g‘il unga binolar qurdiribdi. O‘rtanchasi bog‘barpo qilibdi. Kichigi otasi bergan boylikni kambag‘allarga tarqatibdi. Buni eshitgan ota:

– O‘g‘illarim to‘g‘ri yo‘l tutibdilar, – debdi.

1. Ertakni qayta hikoya qiling.
2. Otaning boyligini o‘g‘illar nimalarga sarf qilishdi?
3. O‘g‘illarining qilgan ishini ota nima uchun to‘g‘ri deb bildi?

GERBDAGI HUMO QUSHINING AYTGANLARI

Ey Mustaqil yurt bolasi! Ko'p yurtlar osmonidan uchib o'tdim. Sening yurting ertakdagi sehrli yurtlarga o'xshaydi. Shuning uchun diyoring gerbidan joy oldim. Gerbda men bilan birga paxta, bug'doy, oy va yulduz bor. Paxta milliy boylikni, bug'doy qut-barakani bildiradi. Men sen bilan birga bo'laman.

Ona yurting – oltin beshiging.

QARAG'AY

Bo'yin cho'zib

Qarag'ay

Yon-atrofga

Qaragay.

Der u:

Barcha daraxtdan

Baland akang –

Qarag'ay.

TERAK

Men terakman,

Terakman.

Men hammaga

Kerakman.

Osmon mening yelkamda,

Men olamga tirgakman.

O'RIK

Qantak o'rik

Otim bor.

Xo'p mazali

Totim bor.

Mag'izimga berkitgan

Qantim bor,

Novvotim bor.

UZUM

Donalarim marjoncha,
Bir boshim naq bir jomcha.
Quritsangiz mayizman,
Dasturxonga fayzman.
Kuzda yeb-yeb to'yishar,
Qishga osib qo'yishar.
Boqar shod yosh-qarilar,
Maqtar hatto arilar.

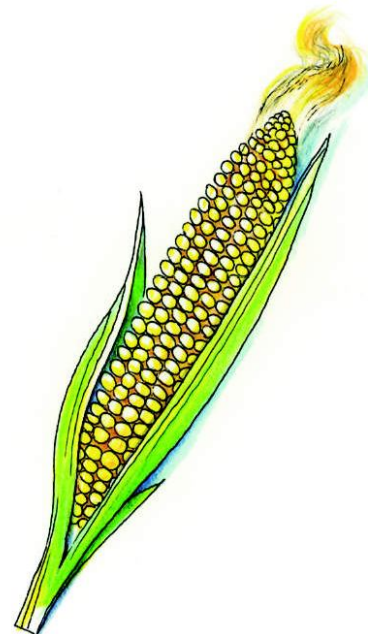

SABZI

Yupqagina po'stim bor,
Dalada ko'p do'stim bor.
Maqolda ham yoziqman,
O'sha – «Oltin qoziq»man.
Yotsam yerga qapishib,
Dumginamdan tortishib,
Tashladilar o'raga...
Salom palov to'raga!

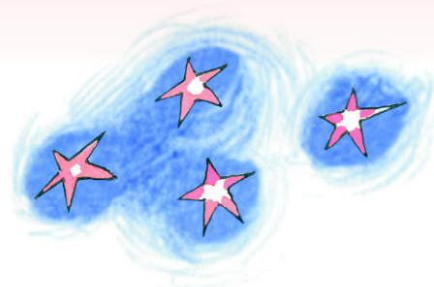
MAKKAJO'XORI

Men hammadan yuqori,
Ismim Makkajo'xori.
Dumbulgina go'dakcha,
Uxlar ko'm-ko'k yo'rgakda.
Sog'lom ulg'ay, jon go'dak,
Malla soching jingalak.
Seni kutar bolalar
Hamda tovuq xolalar.

TOPISHMOQLAR

Tunda ko'rib cho'g' deysan,
Tongda ko'rib yo'q deysan.

Tanga-tanga to'ni bor,
Mittigina ko'zi bor,
Suzsa suvlar jimirlar,
Qamishlar ham qimirlar.

O'lgudayin ayyorman,
O'rmon ichra sayyorman.
Dumim supurgisifat,
Na do'stim bor, na ulfat.
Meni qilmay ko'p kulgi,
Nomim to'g'ri ayt – ...

BO'RI BILAN ECHKI

Bir kuni echki suruvdan chiqqan ekan, och bo'riga duch kelibdi.

– Seni yeyman! – debdi bo'ri.

– Meni-ya?

– Ha, seni.

– Rahm qil.

– Men juda ochman. Rahm qilmayman. Seni butunlayin bir yamlab yutib yuboraman.

– Juda och bo'lsang, mayli, yeyaqol. Senga rahmim keldi, – debdi echki.

– Yaxshi echki ekansan, – debdi bo'ri.

– Yana bir yaxshilik qilay: sen qiynalib o'tirma, og'zingni ochib tur. Men shundaygina og'zingga kiraman-qo'yaman, – debdi echki.

Bu gap bo'riga ma'qul tushibdi. U og'zini ochib turibdi. Echki nima qilibdi deng! U tislaniib borib bo'ri-ning og'ziga shox uribdi. Bo'ri shu paytdayoq hushidan ayrilibdi.

Bo'ri hushiga kelib qarasa, hammayog'i tiralgan, jag'i yirtilgan, butun a'zoyi badani qaqshab og'rir emish. Echkidan esa nom-nishon ham yo'q emish.

Po'lat Mo'min

KITOB – HAMMABOP

Hayotimiz oynasi,
Bilimlarning onasi,
Buyumlar durdonasi,
Menga o'rgatgan odob –
Bu kitobdir, bu kitob.

Mazmunlari xilma-xil,
Aqlingga qo'shgan aql,
Do'stimdir juda ahil,
Fan yo'lida nur-oftob –
Bu kitobdir, bu kitob.

A49 Alifbe: Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 1-sinfi uchun darslik / Mualliflar:
R.Safarova, M.Inoyatova, M.Shokirova va boshq. –T.: «Ma'naviyat», 2012. – 80 b.

I. Inoyatova M. II. Shokirova M. III. Shermamatova L.

ISBN 978-9943-04-119-6

УДК 372.41
ББК 81.2 О'zb-922

O'quv nashri

SAFAROVA ROHAT G'AYBULLAYEVNA
INOYATOVA MUHAYYO EGAMBERDIYEVNA
SHOKIROVA MAVJUDA RAHIMOVNA
SHERMAMATOVA LAYLO AVAZBOYEVNA

ALIFBE

Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 1-sinfi uchun

Qayta ishlangan 11-nashri

Toshkent «Ma'naviyat» – 2013

Taqrizchilar:

Rahima Mavlonova, pedagogika fanlari doktori, professor

Nosir Fozilov, O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi bolalar
adabiyoti kengashining a'zosi

Nazira Ahmedova, RTM boshlang'ich ta'lim bo'limi boshlig'i

Akrom Suyunov, Samarqand viloyati Urgut tumanidagi
118-maktab boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Muharrir **U. Qo'chqorov**

Badiiy muharrir **Sh. Sohibov**

Maketning badiiy dizayneri **P. Annenkov**

Rassomlar: **R. Zufarov, A. Mamajonov, X. Ziyoxonov, N. Agapova,**
E. Nurmonov, R. Egay

Texn. muharrir **T. Zolotilova**

Musahhih **O. Bozorova**

Kompyuterda sahifalovchi **A. Nurullayev, Sh. Sohibov**

Litsenziya AI № 189, 10.05. 2011-y.da berilgan

Bosishga 04.05.2012-y.da ruxsat etildi. Bichimi 62x84 1/8. Gelvetika garniturasida. Ofset bosma usulida bosildi. Shartli b.t. 9,3 + 0,6 rangli kesma harflar. Shartli kr.-ott. 40,24. Nashr 12,14 + 1,0 rangli vkladish. 423970 nusxa. Buyurtma № 2341.

“Sharq” nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasida chop etildi.
Toshkent, 100000, Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy